

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

v televizi, na Facebooku, v počítači vidíme snímky a videa z války na Ukrajině. Rozbombardované domy, zničená města, dělostřelecká střelba, rakety, tanky, drony... Českého zdravotníka, který tam pomáhal, trefil šrapnel do hlavy, skoro polovina mozku je zničena, je po operaci, stále ještě v kómatu.

Z oblastí, kde probíhá válka, většina obyvatel odešla, mnozí k nám, do Česka, na Slovensko, do Polska... Jak vlastně žijí Ukrajinci, kterých se válka nedotýká často (i když i vzdálená města jako Lviv už zažila bombardování)? Před nedávnem jsem přednášel v Praze na International Conference – Czech Medical Spring Days. Konference byla ukrajinská, před hotelem stály

dva ukrajinské autobusy, které dovezly lékařky z Ukrajiny (i lékaře, ale těch bylo jen pár, spíš starší, muži nemůžou vyjždět do zahraničí – je válka). Konferenci vedl mladý Volodymyr, který pracuje v kyjevské akademii, avšak teď je v Londýně. Ještě se ke mně hlásil neurolog, který už začal pracovat jako praktik v Čechách a plánuje odborné zkoušky, aby se mohl věnovat neurologii. Jeho mladá žena také. Ostatní přišli z Ukrajiny. Na první pohled byly dámy velmi upravené – což je pro Ukrajinky typické – a stres na nich nebyl vidět. Přednášel jsem o našem výzkumu stresu u uprchlic z Ukrajiny, které teď žijí v Brně. Byly také upravené, také na nich stres nebyl vidět. Ale testy ukázaly, že všechny jsou ve stresu. Asi to není dáno jen

tím, co zažily ve válce, dramatickým útekem z bombardované země, ale také tím, že manželé, přátelé, rodiny zůstávají v zemi zmítané válkou. Po útěku většina z vyšetřených našla u nás v Brně práci, hodně pomáhala Masarykova univerzita. Přesto pro ně život není jednoduchý – náklady na život, na ubytování, naučit se alespoň základy češtiny, děti v české škole, muži ve válce... I když mnozí Češi pomáhají. Na MR byly signifikantní změny, hlavně v thalamu a v konektivě s limbickým systémem. Akutní válečný stres vede tedy k signifikantním změnám v mozku. Zda budou trvalé nebo přechodné, nevíme, ale jsou tam. Takže když potkáte usměvavé Ukrajinky, jsou upravené, chovají se příjemně, ale vězte, že jsou výrazně vystresované. Musíme jim pomáhat.

Obr 1. Ukrajinské lékařky (a pár lékařů) na konferenci v Praze

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc., FCMA, FANA, FEAN

předseda redakční rady

Obr 2. Přednáším o válečném ukrajinském stresu, vedle stojí organizátor Volodymyr Romanenko

